

Nr. 242 din 21 august 2023

Ministerul Mediului

cancelaria@mediu.gov.md

stela.drucioc@mediu.gov.md

andrei.cucos@mediu.gov.md

Copie:

Cancelaria de Stat

cancelaria@gov.md

OPINIE

asupra proiectului definitivat al hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030

(număr unic 302/MM/2023)

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat, la solicitarea Ministerului Mediului nr. 05-07/1743 din 10.08.2023, proiectul definitivat al hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030 (număr unic 302/MM/2023), [în continuare – proiectul de hotărâre sau Programul], expunând prezenta Opinie.

Proiectul de hotărâre (pct. 4) stabilește că:

„Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezenta Hotărâre se va efectua din contul și în limita alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate, precum și din alte surse, conform legislației” și (în Introducere și compartimentul VIII din Program) că:

„La realizarea Programului vor participa agenții economici, autoritățile administrației publice centrale și locale, societatea civilă, cetățenii de rând”.

Prin urmare, pentru realizarea Programului, entitățile vizate urmează să identifice sursele necesare și să le aprobe în bugetele sale, ceea ce nu este un lucru cert, în special, că autoritățile locale ar putea contribui mai mult organizatoric la măsurile preconizate. În varianta inițială a Programului era mai previzibilă finanțarea (din sursele bugetului de stat și din finanțarea externă).

Considerăm Programul o acțiune foarte importantă și binevenită pentru consolidarea eforturilor de promovare a unui mediu mai curat și mai confortabil pentru comunități. Totodată, recomandăm ca **Programul să fie fortificat cu accente mai puternice, ce ar viza sectorul Deșeuri.**

Programul acordă atenție scăzută implementării principiilor/acțiunilor de colectare separată, sortare și reciclare a deșeurilor. Cel puțin, fiecare stație regională de transfer a deșeurilor trebuie să fie asigurată cu linii de sortare. În general, statul trebuie să asigure întreaga logistică de sortare și reciclare a deșeurilor, fiind o activitate în interesul întregii societăți. De asemenea, recomandăm prevederi ce ar viza **organizarea susținută de campanii de educare a cetățenilor pentru a ridica cultura generală de conduită în colectarea separată a deșeurilor.** Posibil, va fi necesară, la o etapă ulterioară, impunerea unor sancțiuni contravenționale mai aspre pentru contravențiile săvârșite în această sferă. Nu este suficientă doar (o apreciem ca fiind pur formală) „promovarea unei campanii de informare a sectorului privat privind beneficiile pe care le pot avea aceste și țara în ansamblu în urma participării active la îndeplinirea Programului”.

Propunem atenției în Program a aplicării principiului de „compostare a deșeurile organice” în toate zonele rurale, ceea ce va asigura reducerea deșeurilor menajere estimativ de la 50 la 70 % din volumul total, iar pe lângă reducerea cantității de deșeuri, se va asigura transformarea deșeurilor în îngrășământ organic pentru ridicarea fertilității solurilor, se va preveni eroziunea, se va conserva apa în sol, se va păstra aerul mai curat și, nu în ultimul rând, se vor economisi bani. A se vedea în acest sens, exemplul pozitiv al locuitorilor satului Cărpineni raionul Hîncești, care de mai mulți ani, practică pe larg și cu succes compostarea.

Considerăm că în sfera comerțului, trebuie promovate intensiv practicile prin care **agenții economici să fie obligați să colecteze maximal posibil produsele reciclabile pe care le comercializează** (în special, sticla, plasticul). Încă în perioada sovietică, majoritatea punctelor de comerț a băuturilor la sticlă, colectau recipientele goale și le întorceau în producere.

Atenționăm, că **este inadmisibil de mică „cota deșeurilor din hârtie și carton colectată și reciclată anual” și „cantitatea de deșeuri biodegradabile supusă compostării”** pe care Programul propune să le realizeze. Considerăm că pentru atingerea cu adevărat a unor emisii reduse, Programul **trebuie să asigure o creștere graduală a cotelor/cantității, de la cel puțin 50 % până la 80 %**, până la finalul Programului.

Aceste prevederi considerăm că ar constitui **un minim necesar în sectorul Deșeuri pentru asigurarea dezvoltării cu emisii reduse.**

Solicităm luarea în considerație a problemelor actuale ce deja necesită soluționarea, privind implementarea programului guvernamental aprobat de **împădurire, în special barierele administrative și formale.**

Menționăm, că localitatea **Cahul are statut de municipiu**, motiv din care, este necesară excluderea cuvântului „orașul” din sintagma „municipiile Chișinău, Bălți și orașul Cahul” (pct. 57 din Program și anexă).

Referitor la sintagma utilizată în cuprinsul Programului vizând „schimbarea categoriei de folosință a terenurilor”, **este necesară substituirea acesteia cu cuvintele „schimbarea categoriei de destinație și/sau a modului de folosință al terenurilor”, așa cum se operează în legislația funciară.**

În pct. 56 alin. 3) (*tipuri de vegetație forestieră deținute de primării*) cuvântul „primării” urmează a fi substituit cu „unitățile administrativ-teritoriale”.

Susținem aprobarea Programului, cu luarea în considerație a observațiilor și propunerilor sus-menționate.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex.: Igor Cristal, expert CALM, tel 022 223509, igor.cristal@calm.md